

ΡΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

**BEYOND
RETIREMENT**

A migrant integration resource

Περιεχόμενα

	Σελίδα
Περίληψη.....	3
Ευρήματα της έρευνας γραφείου	4
Ευρήματα της έρευνας πεδίου	8
Συμπεράσματα και Προτάσεις	13
Παραρτήματα	14

Περίληψη

Το BRAMIR (Πέρα από τη Συνταξιοδότηση – Μια Πηγή Ένταξης Μεταναστών) είναι ένα πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Προτείνει νέες καινοτόμες πηγές για την υποστήριξη ηλικιωμένων εθελοντών σε ρόλο εργαζόμενων στην ένταξη μεταναστών, συγκεκριμένα:

- ένα αναλυτικό πρόγραμμα «εκπαίδευσης εκπαιδευτή» προσαρμοσμένο στις συγκεκριμένες συνθήκες
- ένα σύνολο εργαλείων κατάρτισης ψυχογραφικού προφίλ
- μια ψηφιακή εργαλειοθήκη βασικών εργαλείων για την ανάπτυξη κοινωνικών και πολιτικών δεξιοτήτων.

Η ομάδα του προγράμματος αποτελείται από 10 οργανισμούς σε 8 χώρες-εταίρους: Γερμανία, Κύπρο, Ιρλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Ρουμανία και Αυστρία και μία χώρα-συνεργάτη (Ελβετία).

Για να ενημερωθούν με ακρίβεια τα αποτελέσματα του προγράμματος, στην αρχική φάση εφαρμογής, μεταξύ Δεκεμβρίου 2016 και Φεβρουαρίου 2017, η ομάδα έχει διεξάγει μια συνδυασμένη έρευνα: μια άσκηση γραφείου που έλαβε χώρα μέσω της μελέτης της βιβλιογραφίας και μια πρακτική άσκηση μέσω ερωτηματολογίου, με σκοπό να εντοπίσει υπάρχοντα μοντέλα καλής πρακτικής για:

- α) την ανάπτυξη προγραμμάτων υποστήριξης μεταναστών
- β) τη χρήση ψυχογραφικού προφίλ
- γ) το σχεδιασμό και την παροχή εκπαίδευσης σχετικής με την ένταξη
- δ) την ανάπτυξη και την παράδοση υλικού μαθημάτων «εκπαίδευσης εκπαιδευτή»
- ε) διαθέσιμα εργαλεία και πόρους για την ανάπτυξη βασικών πολιτικών και κοινωνικών δεξιοτήτων
- στ) τις καταλληλότερες τεχνολογίες για την εργασία με τις ομάδες στόχους του προγράμματος.

Αυτή η αναφορά παρουσιάζει τα ευρήματα της έρευνας που συνέλεξε η ομάδα του προγράμματος.

Το Α Μέρος της αναφοράς παρουσιάζει τα ευρήματα της έρευνας γραφείου: 24 προγράμματα υποστήριξης μεταναστών ή/και υφιστάμενα εργαλεία και πόροι, ιδέες για τη χρήση της δημιουργίας ψυχογραφικού προφίλ για να εντοπιστούν παράγοντες-κλειδιά στις κοινότητες μεταναστών οι οποίοι θα ήταν χρήσιμοι στο πρόγραμμα για την ανάπτυξη μαθησιακών πόρων για τους μετανάστες και για τη δημιουργία ομάδων συνεργασίας ηλικιωμένων εθελοντών-μεταναστών, βασικά πεδία δεξιοτήτων για το αναλυτικό πρόγραμμα «εκπαίδευσης του εκπαιδευτή» για τους ηλικιωμένους εθελοντές και την τάξη ένταξης για τους εκπαιδευτές ενηλίκων, μεθόδους διδασκαλίας του αναλυτικού προγράμματος, τις καταλληλότερες μορφές πολυμέσων για την εκμάθηση περιεχομένου και για τις δυο ομάδες στόχους (ηλικιωμένους εθελοντές και μετανάστες).

Το Β Μέρος περιέχει τα αποτελέσματα μιας έρευνας πεδίου, η οποία διεξήχθη μέσω ενός ερωτηματολογίου που απαντήθηκε από 63 εκπαιδευτές ενηλίκων, εργαζόμενους στην υποστήριξη μεταναστών και εθελοντές διαχειριστές. Δίνει έμφαση στις κοινωνικές και πολιτικές δεξιότητες που θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα του BRAMIR, τις μαθησιακές μεθόδους, τις μορφές των πολυμέσων και τα εργαλεία υποστήριξης μάθησης που θα χρησιμοποιηθούν και για τις δύο ομάδες-στόχους.

Το τελευταίο μέρος, με τίτλο «Συμπεράσματα και προτάσεις», τονίζει ότι οι ηλικιωμένοι εθελοντές και οι μετανάστες είναι διαφορετικές ομάδες και πρέπει να αντιμετωπίζονται διαφορετικά, υπογραμμίζει την ανάγκη της αντιστοίχισης των δυο κατηγοριών και παρέχει κάποιες προτάσεις για την ανάπτυξη αναλυτικού προγράμματος του BRAMIR.

Ευρήματα της έρευνας γραφείου

Προγράμματα υποστήριξης μεταναστών ή/και υφιστάμενα εργαλεία και πηγές ως παραδείγματα βέλτιστης πρακτικής την οποία μπορεί να αξιολογήσει το BRAMIR:

Η ομάδα του προγράμματος επέλεξε 24 σημαντικούς πόρους από τους πολλούς που εντοπίστηκαν. Όλοι εστιάζουν στην υποστήριξη της κοινωνικής και εργασιακής ένταξης των μεταναστών, προσφύγων ή όσων αναζητούν άσυλο μέσω διαφόρων προοπτικών και μεθόδων: κοινωνική και νομική υποστήριξη, εκμάθηση γλώσσας, επαγγελματική κατάρτιση, κοινωνική και (δια)πολιτιστική διαμεσολάβηση, κατάρτιση (αυτό)επιχειρηματικότητας, συμβουλευτική και εντοπισμός των κατάλληλων δομών και αρχών απασχόλησης, δικτύωση, υποστήριξη για πρόσβαση στην αγορά εργασίας (συμπεριλαμβανομένων των αιτήσεων για δουλειά και της ανάθεσης εργασίας), καλωσόρισμα και υπηρεσίες κοινωνικής συνοδείας, αξιολόγηση των χειροτεχνιών των μεταναστών, προώθηση της συμμετοχής στα κοινά μεταξύ των κοινοτήτων μεταναστών, προετοιμασία πολιτικών προτάσεων για την εκπαίδευση των μεταναστών για την ένταξη, βοήθεια ανθρώπων που θα 'βοηθάνε' και θα 'εκπροσωπούν ενεργά' τους εαυτούς τους, δημιουργία μιας 'κουλουράς υποδοχής', οργάνωση ομάδων υποστήριξης.

Αυτοί οι πόροι απευθύνονται σε ενηλίκους αλλά και σε ανήλικους μετανάστες και πρόσφυγες, άνδρες και γυναίκες. Ορισμένοι περιλάμβαναν εθελοντές που εργάζονταν απευθείας με μετανάστες και το BRAMIR μπορεί σίγουρα να επωφεληθεί από τις εμπειρίες και τα αποτελέσματά τους. Περισσότερες λεπτομέρειες γι' αυτούς τους πόρους (περιγραφές και σύνδεσμοι) που επιλέχθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας γραφείου μπορούν να βρεθούν στις αναφορές κάθε χώρας που είναι διαθέσιμες στο www.bramir.eu.

Χρήση της κατάρτισης ψυχογραφικού προφίλ για τον εντοπισμό βασικών παραγόντων στο πλαίσιο των κοινοτήτων μεταναστών που θα ήταν χρήσιμες για το BRAMIR στην ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για τους μετανάστες και τη δημιουργία ομάδων συνεργασίας ηλικιωμένων εθελοντών & μεταναστών

Οι αναφορές από όλες τις χώρες έδωσαν έμφαση στο ότι για να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά η κατάρτιση ψυχογραφικού προφίλ στο BRAMIR, πρέπει να ληφθούν υπόψιν αρκετοί παράγοντες

- α) οι ομάδες στόχοι στο BRAMIR (μετανάστες και ηλικιωμένοι εθελοντές) δεν είναι ομοιογενείς
- β) πρέπει να εφαρμοστεί μία συνδυαστική προσέγγιση μεταξύ των δύο ομάδων (με τη δημιουργία ανθρώπων με κοινά στοιχεία, με βάση τα χαρακτηριστικά τους)
- γ) οι κατηγορίες χαρακτηριστικών που θα χρησιμοποιηθούν θα είναι: προσωπικά στοιχεία (ηλικία, φύλο, οικογενειακή κατάσταση), γεωγραφικά (χώρα καταγωγής, αστική/αγροτική περιοχή), γλωσσικές δεξιότητες (σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες, κοινωνικο-οικονομικά δεδομένα (επίπεδο εισοδήματος, εκπαίδευση, εργασία – τρέχουσα ή/και παλαιότερη), ψυχογραφικά δεδομένα (στοιχεία προσωπικότητας, πίστη, αξίες, προσωπικά ενδιαφέροντα, χόμπι και τρόπος ζωής, φιλοδοξίες, τι τους αρέσει και τι όχι)
- δ) τα εργαλεία κατάρτισης ψυχογραφικού προφίλ θα πρέπει να εφαρμοστούν ώστε να εντοπιστούν κοινά σημεία μεταξύ των εθελοντών και των μεταναστών και έτσι να διευκολύνουν το συνδυασμό
- ε) το ερωτηματολόγιο προτείνεται κυρίως στις εθνικές αναφορές ως εργαλείο για τη χρήση στην κατάρτιση ψυχογραφικού προφίλ και μια καλή επιλογή κατά την άποψή μας θα ήταν η χρήση πολύγλωσσου ερωτηματολογίου στο πρότυπο των '16 Τυπολογιών (Τύπων Προσωπικότητας)' της μεθόδου ταξινόμησης προσωπικότητας Myers-Briggs (διατίθεται δωρεάν στο <https://www.16personalities.com>).

Το τεστ είναι καθολικό και δεν είναι μεροληπτικό σχετικά με φυλή, φύλο, θρησκευτικές απόψεις, κοινωνική τάξη κ.λπ. Το 'κλασικό' τεστ Myers-Briggs απευθύνεται κυρίως σε ενηλίκους (ή τουλάχιστον εφήβους).

Καθώς υπάρχουν διάφορες ηλικίες, η ομάδα μπορεί να επιλέξει ένα κατάλληλο ερωτηματολόγιο (<http://www.kidzmet.com/blog/myers-briggs-personality-types-vs-childhood-personalities/>) ή να δημιουργήσει το δικό της για να συμπεριλάβει τις διαφορές ηλικίας μεταξύ της ομάδας ενηλίκων με τους οποίους εργάζεται το BRAMIR.

Βασικές δεξιότητες που πρέπει να ληφθούν υπόψη στα εξής:

α) αναλυτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτή για ηλικιωμένους εθελοντές το οποίο θα αναπτύξει το BRAMIR

β) πρόγραμμα ένταξης για ενήλικους εκπαιδευτές το οποίο θα εφαρμόσει το BRAMIR

α) Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας γραφείου που παρουσιάστηκαν στις εθνικές αναφορές, οι πλέον απαραίτητες βασικές δεξιότητες για το αναλυτικό πρόγραμμα της «εκπαίδευσης εκπαιδευτών» του BRAMIR είναι:

- Διαπολιτισμικές δεξιότητες (αποφεύγοντας τα στερεότυπα) (ΙΤΑΛΙΑ, ΑΥΣΤΡΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ)
- Δεξιότητες επικοινωνίας (ΙΤΑΛΙΑ, ΑΥΣΤΡΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ)
- Βασικές δεξιότητες πληροφορικής (ΙΤΑΛΙΑ, ΑΥΣΤΡΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ)
- Δεξιότητες σχέσεων/διαπροσωπικές (ενσυναίσθηση, το να είναι κανείς καλός ακροατής, ανοχή, διαχείριση ομάδας) (ΙΤΑΛΙΑ, ΑΥΣΤΡΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ)
- Βασικές δεξιότητες αγγλικών / γλωσσών (ΙΤΑΛΙΑ, ΑΥΣΤΡΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ)
- Δεξιότητες αυτοπεποίθησης (ΙΤΑΛΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ)
- Δεξιότητες διδασκαλίας (ΙΤΑΛΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ)
- Αντιμετώπιση της ποικιλομορφίας/αύξηση των δεξιοτήτων ποικιλομορφίας (ΙΤΑΛΙΑ, ΑΥΣΤΡΙΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ)
- Δεξιότητες αυτοανάλυσης/αυτοστοχασμού (ΙΤΑΛΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ)
- Χιούμορ (ΑΥΣΤΡΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ)
- Υπομονή (ΑΥΣΤΡΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ),
- Επίλυση προβλημάτων (ΙΤΑΛΙΑ, ΑΥΣΤΡΙΑ)

και επίσης:

- προώθηση της συμπερίληψης, προώθηση της συμμετοχής στα κοινά, δεξιότητες επίλυσης κρίσεων (ΙΤ)
- δεξιότητες κινητοποίησης, δεξιότητες διαπραγμάτευσης, νομικές πτυχές, διαδικασίες ασύλου και διεκδίκηση προνομίων, θρησκευτικές απόψεις και πολιτισμικά υπόβαθρα, τραυματικές διαταραχές και υπερνίκηση τραυματικών εμπειριών (ΑΤ)
- διαχείριση χρόνου (ΓΑΛΛΙΑ)
- επιχειρηματικότητα, επίγνωση του πολιτισμού της χώρας, βασικές δεξιότητες λογιστικής/τήρησης λογιστικών βιβλίων (ΚΥΠΡΟΣ)
- δεξιότητες ενίσχυσης, δεξιότητες δράσης για την υποστήριξη των προσφύγων, δεξιότητες σχετικές με τα μέσα επικοινωνίας (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)
- δεξιότητες διευκόλυνσης και παρουσιάσεων, μάθησης από απόσταση, διδασκαλίας από απόσταση, δεξιότητες εκπαίδευσης με βάση τις ικανότητες, προσωπικής αποδοτικότητας και αποφασιστικότητας (ΙΕ)
- δεξιότητες προώθησης της ικανότητας μάθησης, κοινωνικής ένταξης αναφορικά με το περιβάλλον, το δημόσιο στίβο και το Κράτος, γνώσεις σχετικά με το τοπικό πολιτικό σύστημα αναφορικά με τους μετανάστες (ΤΣΕΧΙΑ).

β) Όπως έδειξαν οι εθνικές βιβλιογραφικές έρευνες, οι πιο απαραίτητες βασικές δεξιότητες για το πρόγραμμα ένταξης του BRAMIR για εκπαιδευτές ενηλίκων είναι οι ίδιες με αυτές που αναφέρονται στο αναλυτικό πρόγραμμα της «εκπαίδευσης εκπαιδευτών» αλλά από όλες θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε:

- υπομονή
- επικοινωνία
- το να είναι κανείς καλός ακροατής
- διδασκαλία
- γλώσσα
- διαπροσωπικές και βασικές δεξιότητες πληροφορικής
- διδασκαλία και δικτύωση από απόσταση.

Επίσης, θα πρέπει να προστεθούν τα παρακάτω:

- Δεξιότητες διαχείρισης πολιτιστικού σοκ (ΙΤΑΛΙΑ)
- Οργανωτικές δεξιότητες (από άποψη διάρκειας, ενοτήτων, ομαδικής εργασίας, διαλειμμάτων, κ.λπ.) (ΑΥΣΤΡΙΑ)

- Μεθοδολογικές δεξιότητες (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)
- Εισαγωγή στην κατάρτιση ψυχογραφικού προφίλ (ΙΡΛΑΝΔΙΑ)
- Εισαγωγή στο πρόγραμμα BRAMIR (ΙΡΛΑΝΔΙΑ)
- Παιδαγωγικές δεξιότητες (ΡΟΥΜΑΝΙΑ)
- Διαχείριση της επικοινωνίας με ψηφιακά εργαλεία (ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ).

Μέθοδοι παράδοσης της κατάρτισης του BRAMIR στους ηλικιωμένους εθελοντές:

Όλες οι βιβλιογραφικές έρευνες που διεξήχθησαν στις χώρες-μέλη τόνισαν τη σημασία της παράδοσης πρόσωπο με πρόσωπο (και την προτείνουν ως μέθοδο παράδοσης για το BRAMIR, ιδίως λόγω των μαθησιακών απαιτήσεων και χαρακτηριστικών που έχουν οι ηλικιωμένοι εκπαιδευόμενοι. Τα επιχειρήματα υπέρ αυτού του είδους μάθησης ήταν: διαπροσωπικότητα, άμεσες διευκρινίσεις και ανταλλαγές ιδεών, η δυνατότητα συζήτησης, η έλλειψη άνεσης των ηλικιωμένων με την τεχνολογία ή κάποιες φορές η έλλειψη πρόσβασής τους σε αυτή, η ελκυστικότητα της «συνάντησης», άμεση ανθρώπινη επαφή (κοινωνικός παράγοντας), οι μαθητευόμενοι έχουν τη δυνατότητα για δικτύωση με πρακτικά εργαστήρια. Παρόλα αυτά, η αξία της διαδικτυακής εκπαίδευσης (μέσω της πλατφόρμας διαδικτυακής μάθησης του προγράμματος), δεν πρέπει να παραβλέπεται, ενώ κάποια από τα πλεονεκτήματα ήταν το ότι οι ηλικιωμένοι εθελοντές μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε αυτή από το σπίτι, το ότι επιτρέπει την εξατομίκευση της μάθησης και την προσαρμογή σε διάφορες προτιμήσεις και μαθησιακά στυλ.

Καθώς πλέον οι ηλικιωμένοι έχουν αρχίσει να έχουν όλο και μεγαλύτερη επαφή με το διαδίκτυο και αναπτύσσουν δεξιότητες πληροφορικής, φαίνεται ότι η πιο κατάλληλη μέθοδος παράδοσης της κατάρτισης θα ήταν μια συνδυαστική προσέγγιση, η οποία συνδυάζει την προσωπική και τη διαδικτυακή εκπαίδευση. Οι δύο μέθοδοι παράδοσης συνδυάζονται πολύ καλά, καθώς η προσωπική διδασκαλία θα μπορούσε να επιτρέψει στους μαθητευόμενους να έχουν πλήρη υποστήριξη ώστε να εργαστούν με τις νέες τεχνολογίες.

Η εργασία σε μικρές ομάδες (που σέβεται την αναλογία ένας εκπαιδευτής για τέσσερις ηλικιωμένους), συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων γνωριμίας, δραστηριοτήτων αφής και επισκέψεις στη διαπροσωπική εκπαίδευση, οργάνωση σεμιναρίων, εργαστηρίων, συναντήσεων μελέτης με τη χρήση τριαδικών ασκήσεων, ομαδική και ατομική εργασία, αναστοχασμός και παιχνίδια ρόλων έχουν επίσης προταθεί για το διαπροσωπικό κομμάτι της κατάρτισης.

Προτάθηκε η πλατφόρμα διαδικτυακής μάθησης να περιλαμβάνει έναν εύκολο στην πρόσβαση διαδικτυακό κατάλογο μέσω του οποίου οι ηλικιωμένοι εθελοντές θα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υλικά, φόρμες, πληροφορίες για τους μετανάστες και πηγές που περιέχονται στην Ψηφιακή Εργαλειοθήκη (Ο6). Η πλατφόρμα διαδικτυακής μάθησης πρέπει να είναι εύκολη στη χρήση, λογική στην παρουσίαση και να περιλαμβάνει ενότητες βοήθειας και υποστήριξης σε πολλά σημεία καθώς οι χρήστες της πλατφόρμας είναι πιθανόν να έχουν μόνο βασικές δεξιότητες πληροφορικής.

Οι καταλληλότερες μορφές πολυμέσων για το εκπαιδευτικό περιεχόμενο των ομάδων-στόχων του BRAMIR (για ηλικιωμένους εθελοντές και μετανάστες):

α) για τους ηλικιωμένους εθελοντές, οι καταλληλότερες μορφές πολυμέσων, από την πλέον κατάλληλη στη λιγότερο κατάλληλη είναι:

- Αρχεία βίντεο (ΙΤΑΛΙΑ, ΑΥΣΤΡΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ)
- Αρχεία παρουσίασης PPT (ΙΤΑΛΙΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ)
- Διαδικτυακά: ιστολόγια (ΚΥΠΡΟΣ),
- Πλατφόρμες διαδικτυακής μάθησης (ΙΡΛΑΝΔΙΑ)
- Ιστοσελίδες (ΡΟΥΜΑΝΙΑ)
- Διαδικτυακά παιχνίδια (ΤΣΕΧΙΑ)
- Εκτυπωμένο υλικό (ΑΥΣΤΡΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ)
- Ψηφιακές πηγές (δηλ. ψηφιακά έγγραφα σε κάποια διαδεδομένη μορφή όπως το Word ή το Open Office (ΓΑΛΛΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ)

Επιπλέον, έχουν προταθεί επίσης τα παρακάτω:

- εφαρμογές κινητών (ΙΤΑΛΙΑ),
- φωτοτυπίες (ΑΥΣΤΡΙΑ) και φυλλάδια (ΑΥΣΤΡΙΑ), συλλογές ιστοριών (ΚΥΠΡΟΣ),
- ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (ΓΕΡΜΑΝΙΑ),
- αρχεία PDF (ΓΕΡΜΑΝΙΑ),
- μελέτες περιπτώσεων (ΙΡΛΑΝΔΙΑ),
- συνεδρίες εντός αίθουσας διδασκαλίας (ΙΡΛΑΝΔΙΑ),
- εικόνες/φωτογραφίες (ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ), παιχνίδια με κάρτες (ΤΣΕΧΙΑ), συζητήσεις (ΤΣΕΧΙΑ) και παρουσιάσεις (ΤΣΕΧΙΑ).

β) για τους μετανάστες, οι καταλληλότερες μορφές πολυμέσων, από την πιο κατάλληλη στη λιγότερο κατάλληλη είναι:

- Αρχεία βίντεο (ΙΤΑΛΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ)
- Εφαρμογές κινητών (ΙΤΑΛΙΑ, ΑΥΣΤΡΙΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ)
- Ψηφιακές πηγές (δηλ. ψηφιακά έγγραφα σε κάποια διαδεδομένη μορφή όπως το Word ή το Open Office (ΑΥΣΤΡΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ)
- Διαδικτυακά: ιστολόγια (ΚΥΠΡΟΣ),
- Πλατφόρμες διαδικτυακής μάθησης (ΙΡΛΑΝΔΙΑ)
- Ιστοσελίδες (ΡΟΥΜΑΝΙΑ)

Επιπλέον, έχουν επίσης προταθεί τα παρακάτω:

- Κείμενα και γραπτά μέσα (ΚΥΠΡΟΣ), συλλογές ιστοριών (ΚΥΠΡΟΣ),
- Μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook και το Twitter (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)
- Μελέτες περιπτώσεων, συνεδρίες εντός αίθουσας διδασκαλίας (ΙΕ)
- Ηχογραφήσεις/βιβλία (ΡΟΥΜΑΝΙΑ)
- Εικόνες/φωτογραφίες (ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ)
- Μουσική (ΤΣΕΧΙΑ).

Ευρήματα της έρευνας πεδίου

Το ερωτηματολόγιο της πρακτικής έρευνας μοιράστηκε σε 63 άτομα στις χώρες μέλη. Η κατανομή ανά χώρα και το προφίλ των συμμετεχόντων στην έρευνα παρουσιάζονται στους πίνακες 1 και 2:

Πίνακας 1: Κατανομή των συμμετεχόντων ανά χώρα συμμετοχής

	IT	AT	FR	CY	DE	IE	RO	CH
	6	12	6	6	9	6	11	7
ΣΥΝΟΛΟ				63				

Πίνακας 2: Προφίλ συμμετεχόντων

	Φύλο		Μ.Ο. ηλικίας	Κατηγορία			Μ.Ο. διάρκειας υπηρεσίας σε αυτό το ρόλο (έτη)
	A	Θ		Εκπαιδευτής ενηλίκων	Εργαζόμενος υποστήριξης μεταναστών	Εθελοντής διαχειριστής	
IT	2	4	-	3	2	1	4
AT	-	12	50.7	5	3	4	12.1
FR	3	3	42	4	2	-	4.6
CY	2	4	30.8	1	5	-	3.5
DE	4	5	59.5	3	6	-	4.2
IE	2	4	-	1	2	3	13.2
RO	5	6	42.8	6	1	4	17.8
CH	4	3	28.1	2	1	4	7.8
ΣΥΝΟΛΟ	22	41	42.3	25	22	16	8.4

Οι νεότεροι συμμετέχοντες ήταν 26 ετών και οι πιο μεγάλοι 80 (και οι δύο περιπτώσεις ήταν από την Αυστρία). Η μικρότερη επαγγελματική εμπειρία στον τρέχοντα ρόλο ήταν 1 μήνας (Τσεχία) και η μεγαλύτερη 58 έτη (Γερμανία). Σημειώσεις:

- 1) Στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής παρακάτω, δεν έχουν επιλεγεί όλες οι προτάσεις από τους συμμετέχοντες. Γι' αυτό σε κάποιες περιπτώσεις ο συνολικός αριθμός των απαντήσεων είναι μικρότερος του συνολικού αριθμού ερωτηθέντων (63).
- 2) Το ερωτηματολόγιο περιείχε 5 αντικείμενα πολλαπλής επιλογής και 2 ανοιχτού τύπου. Για τις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής οι επιλογές ανήκαν στην κλίμακα Likert 5 επιπέδων (για τις ερωτήσεις 1 & 2: 1 = Πολύ σημαντικό, 2 = Σημαντικό, 3 = Δε γνωρίζω / Δεν μπορώ να κρίνω, 4 = Όχι και τόσο σημαντικό, 5 = Καθόλου σημαντικό, για τις ερωτήσεις 3 με 5: 5 = υψηλότερη καταλληλότητα, 1 = μικρότερη καταλληλότητα). Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων βασίστηκε στον αριθμό των απαντήσεων ανά κατηγορία και τον υπολογισμό του Σταθμισμένου Μέσου Όρου (ΜΟ).

Βασικές κοινωνικές δεξιότητες που θα πρέπει να καλλιεργήσει το αναλυτικό πρόγραμμα του BRAMIR:

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ¹	Αριθμός συμμετεχόντων	Σταθμισμένος Μέσος Όρος
Δεξιότητες σχέσεων	63	1.19
Κοινωνική επίγνωση	63	1.22
Αυτοδιαχείριση	63	1.39
Αυτεπίγνωση	63	1.44
Υπεύθυνη λήψη αποφάσεων	63	1.44

Με βάση τις τιμές του μέσου όρου τους (ΜΟ < 1.5), είναι εμφανές ότι όλες οι κοινωνικές δεξιότητες στον παραπάνω πίνακα θεωρούνται ως πολύ σημαντικές και ως τέτοιες πρέπει να αντιμετωπιστούν από το αναλυτικό πρόγραμμα του BRAMIR.

Οι συμμετέχοντες ανέφεραν επίσης επιπλέον κοινωνικές δεξιότητες οι οποίες αναφέρονται στο Παράρτημα 1.

2. Βασικές δεξιότητες συμμετοχής στα κοινά που θα πρέπει να καλλιεργήσει το αναλυτικό πρόγραμμα του BRAMIR:

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ ²	Αριθμός συμμετεχόντων	Σταθμισμένος Μέσος Όρος)
Πολιτιστική επίγνωση/Διαπολιτισμικότητα & Ποικιλομορφία	62	1.30
Δεξιότητες επικοινωνίας: επικοινωνία εντός της ομάδας, διαπραγματεύσεις	62	1.40
Συνεργασία και επίτευξη συναίνεσης	62	1.62
Κοινωνική οργάνωση – Συντονισμένες αλληλεπιδράσεις- Διαδραστική συμμετοχή	62	1.72
Δημοκρατική λήψη αποφάσεων	62	1.80
Αξιολόγηση της δυνατότητας αλλαγής με κοινωνική δράση και δέσμευση	62	1.87
Πρακτικές ενεργών πολιτών	62	1.90
Κριτική σκέψη σχετικά με αιτίες και την ηθική	62	1.90
Διαχείριση/Ηγεσία	62	2.43
Χάραξη και ανάλυση πολιτικής	62	2.48
Μέθοδοι Ερωτήσεων/Ερευνας	61	2.86

Οι συμμετέχοντες έχουν αξιολογήσει την «Πολιτιστική επίγνωση/Διαπολιτισμικότητα & Ποικιλομορφία» και τις «Δεξιότητες επικοινωνίας: επικοινωνία εντός της ομάδας, διαπραγματεύσεις» ως πολύ σημαντικά.

Η επόμενη βαθμίδα αποτελείται από τις δεξιότητες «Συνεργασία και επίτευξη συναίνεσης», «Κοινωνική οργάνωση- Συντονισμένες αλληλεπιδράσεις-Διαδραστική συμμετοχή», «Δημοκρατική λήψη αποφάσεων», «Αξιολόγηση της

1 <http://www.casel.org/core-competencies/>

2 <https://www.merrimack.edu/live/files/160-core-competencies-in-civic-engagement>

δυνατότητας αλλαγής με κοινωνική δράση και δέσμευση», «Πρακτικές ενεργών πολιτών» και «Κριτική σκέψη σχετικά με αιτίες και την ηθική» τις οποίες οι συμμετέχοντες θεώρησαν σημαντικές.

Οι δεξιότητες «Διαχείριση/Ηγεσία», «Χάραξη και ανάλυση πολιτικής» και «Μέθοδοι Ερωτήσεων/Έρευνας» είναι σχετικά ουδέτερες δεξιότητες ($2.5 < MO < 3$)

Οι ερωτηθέντες ανέφεραν επίσης επιπλέον δεξιότητες συμμετοχής στα κοινά. Αυτές υπάρχουν στο Παράρτημα 1.

3. Οι πιο κατάλληλες μέθοδοι μάθησης που προτείνεται να χρησιμοποιηθούν με τους ηλικιωμένους εθελοντές:

ΜΕΘΟΔΟΙ ΜΑΘΗΣΗΣ	Αριθμός συμμετεχόντων	Σταθμισμένος Μέσος Όρος)
Μάθηση μέσω συνομιλίας	62	4.48
Μάθηση μέσω συνεργασίας	62	4.35
Μάθηση μέσω των συναδέλφων	62	4.35
Μάθηση μέσω ανεξάρτητης εργασίας	62	4.17
Μάθηση μέσω της εκ νέου εφαρμογής γνώσεων που έχουν ήδη αποκτηθεί	62	4.01
Μάθηση μέσω της επιδίωξης συμβουλών	62	3.90
Μάθηση μέσω της επίβλεψης τρίτου	60	3.81
Μάθηση μέσω δοκιμής και λάθους	62	3.48

Οι βαθμολογίες που δόθηκαν ($4 < MO < 5$) δείχνουν με έμφαση τη μεγάλη σημασία που δίνεται στα «Μάθηση μέσω συνομιλίας», «Μάθηση μέσω συνεργασίας», «Μάθηση μέσω των συναδέλφων», «Μάθηση μέσω ανεξάρτητης εργασίας/μάθησης», «Μάθηση μέσω της εκ νέου εφαρμογής γνώσεων που έχουν ήδη αποκτηθεί» ως καταλληλότερες μεθόδους μάθησης για τους ηλικιωμένους εθελοντές και τις προτείνουν για να συμπεριληφθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα του BRAMIR.

4. Οι καταλληλότερες μαθησιακές μέθοδοι που προτείνεται να χρησιμοποιηθούν με τους μετανάστες:

ΜΕΘΟΔΟΙ ΜΑΘΗΣΗΣ	Αριθμός συμμετεχόντων	Σταθμισμένος Μέσος Όρος)
Μάθηση μέσω συνεργασίας	62	4.56
Μάθηση μέσω συνομιλίας	62	4.53
Μάθηση μέσω ανεξάρτητης εργασίας/μάθησης	62	4.43
Μάθηση μέσω της εκ νέου εφαρμογής γνώσεων που έχουν ήδη αποκτηθεί	62	4.33
Μάθηση μέσω των συναδέλφων	61	4.32
Μάθηση μέσω της επίβλεψης τρίτου	62	4.22
Μάθηση μέσω της επιδίωξης συμβουλών	63	4.07
Μάθηση μέσω δοκιμής και λάθους	62	3.85

Οι βαθμολογίες των μεθόδων μάθησης για τους μετανάστες είναι ελαφρώς καλύτερες από ό,τι αυτές για τους ηλικιωμένους εθελοντές αλλά υπάρχει καλή αντιστοιχία μεταξύ τους. Για τους μετανάστες, φαίνεται πως θεωρούνται σημαντικές οι ίδιες μέθοδοι όπως και για τους εθελοντές (δείτε σημείο 4, παραπάνω) αλλά βαθμολογήθηκαν επίσης πάνω από 4 οι «Μάθηση μέσω των συναδέλφων», «Μάθηση μέσω της επίβλεψης τρίτου» και «Μάθηση μέσω της επιδίωξης συμβουλών».

5. Οι καταλληλότερες μορφές πολυμέσων για το μαθησιακό περιεχόμενο, για τις ομάδες στόχους (τόσο για α) ηλικιωμένους εθελοντές και β) μετανάστες):

ΜΟΡΦΗ του μαθησιακού περιεχομένου		Αριθμός συμμετεχόντων	Σταθμισμένος Μέσος Όρος)
Παραδοσιακές μορφές (δηλ. φωτοτυπίες ή έντυπο εγχειρίδιο)		55	4.07
Ψηφιακές μορφές	Αρχείο βίντεο	59	4.52
	Αρχείο ήχου	57	3.61
	Αρχείο PPT	58	3.44
	Αρχείο PDF	56	3.30
	eBook	50	2.92
	Αρχείο Prezzi	55	2.69
	Άλλο:	N/A	
Διαδραστικές μορφές	Πλατφόρμα διαδικτυακής μάθησης (e-learning)	56	3.83
	Πηγές Ανοιχτής Εκπαίδευσης	58	3.79
	Εφαρμογές κινητών	56	3.51
	Ανοιχτό διαδικτυακό μάθημα απεριόριστων συμμετεχόντων (MOOC)	57	3.22
	Ιστολόγια	57	3.14
	Διαδικτυακά σεμινάρια	56	3.12
	Άλλο:	N/A	3.01
	Άλλες μορφές που αναφέρθηκαν από τους ερωτηθέντες ήταν:	<ul style="list-style-type: none"> • Διαπροσωπικές συναντήσεις/μέθοδοι (ΙΤΑΛΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ) • Διαπροσωπικές δραστηριότητες με τυπωμένο υλικό (ΑΥΣΤΡΙΑ) • Διαπροσωπικές συναντήσεις σε μικρότερες ομάδες (για τους μετανάστες) (ΑΥΣΤΡΙΑ) • Κοινωνικά δίκτυα (ΓΑΛΛΙΑ) • Επιτόπιες επισκέψεις και επισκέψεις σε τοπικές εγκαταστάσεις (για τους μετανάστες) (ΑΥΣΤΡΙΑ) • Διαπροσωπική μάθηση σε μορφή υποστηριζόμενης αίθουσας διδασκαλίας (ΙΡΛΑΝΔΙΑ) • Λογοτεχνία (ΓΕΡΜΑΝΙΑ) 	

Σίγουρα, οι επικρατέστερες μορφές πολυμέσων για το μαθησιακό περιεχόμενο είναι οι παραδοσιακές μορφές (MO = 4.04) και τα αρχεία βίντεο (MO = 4,52), οι οποίες αξιολογούνται από τους συμμετέχοντες ως πλέον κατάλληλες αλλά τοποθετούν δίπλα τους τα αρχεία ήχου, την πλατφόρμα διαδικτυακής μάθησης, τις Πηγές Ανοιχτής Εκπαίδευσης και τις Εφαρμογές Κινητών ($3.5 < MO < 4$).

Σε συνδυασμό με τις εθνικές αναφορές, πολλές φορές οι ερωτηθέντες αναφέρθηκαν σε αυτές και δικαιολόγησαν την αναγκαιότητα και την αποτελεσματικότητά τους, δίνοντας έμφαση στο ότι η λύση για την επιτυχία αποτελείται από ένα συνδυασμό μορφών, μεθόδων παράδοσης και μαθησιακών πόρων, που γίνεται σταδιακά από διαπροσωπική ψηφιακή και αξιοποιεί από τα έντυπα υλικά μέχρι τα διαδραστικά μέσα.

Κάποιοι συμμετέχοντες έδωσαν έμφαση στο ότι η χρήση εφαρμογών για κινητά/κινητών λειτουργεί καλά, ιδίως για νέους και για μετανάστες (όχι για ηλικιωμένους) (ΑΥΣΤΡΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ).

6. Οι τύποι εργαλείων υποστήριξης μάθησης που είναι απαραίτητοι για τη διευκόλυνση της ένταξης α) των ηλικιωμένων εθελοντών και β) των εκπαιδευτών ενηλίκων, εθελοντών διαχειριστών και εργαζομένων υποστήριξης μεταναστών στο νέο προτεινόμενο πρόγραμμα κατάρτισης και το μαθησιακό του περιβάλλον:

Όπως μπορεί να δει κανείς στα Παραρτήματα 2 και 3, τα εργαλεία υποστήριξης μάθησης και για τις δύο ομάδες είναι παρόμοια και πιο κατάλληλες μορφές θεωρούνται τα εγχειρίδια, οι οδηγίες, οι πλατφόρμες διαδικτυακής μάθησης, τα σύντομα βίντεο και τα διαδραστικά φορμάτ και μέσα. Φαίνεται καλή λύση να ξεκινήσει κανείς με το έντυπο υλικό και μετά να γίνει η εισαγωγή των ψηφιακών μορφών και του εκπαιδευτικού λογισμικού. Γενικά είναι καλό να χρησιμοποιούνται μαθησιακά μέσα που επιτρέπουν τη χρήση τους στο ρυθμό των ίδιων των ηλικιωμένων. Είναι καλύτερα να αποφεύγεται η αφαίρεση και να χρησιμοποιούνται όσο το δυνατόν περισσότερες πρακτικές ασκήσεις, παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων.

Συμπεράσματα και προτάσεις

Οι ηλικιωμένοι –μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενοι και προσφάτως συνταξιοδοτηθέντες- αποτελούν ένα πολύτιμο στοιχείο για την κοινωνία και έτσι πρέπει να εκμεταλλευτούμε την εμπειρία και τις δυνατότητές τους. Η επαναδραστηριοποίηση τους ως εθελοντές για την υποστήριξη της ανάπτυξης βασικών δεξιοτήτων συμμετοχής στα κοινά και κοινωνικών δεξιοτήτων στις ήδη υπάρχουσες και αυξανόμενες κοινότητες μεταναστών μπορεί να είναι μια βιώσιμη λύση για τις σημερινές κοινωνίες. Σε αυτό το πλαίσιο, το πρόγραμμα BRAMIR προτείνει μια αμοιβαία επωφελή σχέση που θα δώσει στην ομάδα-στόχο των ηλικιωμένων μια ευκαιρία να συνεχίσουν να συμβάλουν ενεργά στην κοινωνία ενώ αντιμετωπίζουν το ολοένα αυξανόμενο μεταναστευτικό πρόβλημα.

Οι ηλικιωμένοι εθελοντές και οι μετανάστες είναι πολύ διαφορετικές ομάδες-στόχοι και έχουν ανάγκη από εξειδικευμένη και προσαρμοσμένη κατάρτιση και μεθόδους παράδοσης και υποστήριξη σύμφωνα με τα προφίλ και τις ιδιαιτερότητές τους. Έτσι, το εξατομικευμένο αναλυτικό πρόγραμμα «εκπαίδευσης εκπαιδευτή» και τα εργαλεία κατάρτισης ψυχογραφικού προφίλ που θα καταρτίσει το BRAMIR είναι ευπρόσδεκτα από τους παράγοντες λήψης αποφάσεων.

Μπορούν να γίνουν οι παρακάτω προτάσεις για να εξασφαλιστεί ότι το αναλυτικό πρόγραμμα και οι πηγές του BRAMIR είναι σχετικά και χρήσιμα για τις ομάδες στόχους:

- Η διαδικασία αντιστοίχισης μεταξύ ηλικιωμένων εθελοντών και μεταναστών απαιτεί κατάλληλα εργαλεία και εκπαίδευση, χάρη στα γλωσσικά και πολιτιστικά κενά και τα χάσματα γενεών,
- Υπάρχουν κοινωνικές και πολιτικές δεξιότητες (δηλ. δεξιότητες δημιουργίας σχέσεων, πολιτιστικής επίγνωσης, διαπολιτιστικές και δεξιότητες ποικιλομορφίας) τις οποίες έχει εντοπίσει αυτή η αναφορά και οι οποίες πρέπει να συμπεριληφθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα του BRAMIR για να εξασφαλιστεί η επιτυχία της συνεργασίας ηλικιωμένων εθελοντών-μεταναστών,
- Η μάθηση μέσω της συνομιλίας με άλλους και η μάθηση μέσω της συνεργασίας είναι συνήθως κατάλληλες και για τις δύο ομάδες στόχους του BRAMIR και πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά την κατάρτιση,
- Η «επικοινωνία/ικανότητα επικοινωνίας» είναι σημαντικά και επειδή οι μετανάστες ίσως να μην μπορούν να μιλήσουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής, τα Αγγλικά ή τα Γαλλικά θα πρέπει να υιοθετηθούν ως lingua franca και για τις δύο ομάδες, εθελοντών και μεταναστών,
- Επίσης, εξαιτίας γλωσσικών λόγων (έλλειψη ελάχιστης ικανότητας γλωσσικής επικοινωνίας), το βίντεο και άλλες μορφές πολυμέσων που χρησιμοποιούν εικόνες έχουν χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της κατανόησης και της μάθησης,
- Προτείνεται μια συνδυαστική προσέγγιση που θα δίνει έμφαση στις διαπροσωπικές δραστηριότητες με προαιρετικές ψηφιακές και διαδραστικές μορφές που θα χρησιμοποιηθούν ως επιπλέον πηγές,
- Τα παραδοσιακά μέσα για το μαθησιακό περιεχόμενο (συνήθως έντυπο υλικό όπως εγχειρίδια, οδηγίες, φωτοτυπίες) πρέπει να χρησιμοποιηθούν κατά την εκπαίδευση σε συνδυασμό με νέα, πιο σύγχρονα (εκπαιδευτικό λογισμικό, ψηφιακά εργαλεία, πηγές ανοιχτής μάθησης, πλατφόρμα διαδικτυακής μάθησης) ανάλογα με τα ατομικά χαρακτηριστικά: κάποιοι ηλικιωμένοι και μετανάστες είναι πολύ εξοικειωμένοι με την πληροφορική και τις τεχνολογίες Web 2.0 ενώ κάποιοι άλλοι είναι πιο συντηρητικοί και προτιμούν έντυπο υλικό.

Παραρτήματα

Παράρτημα 1

Επιπλέον βασικές κοινωνικές δεξιότητες και δεξιότητες συμμετοχής στα κοινά που πρέπει να καλλιεργήσει το αναλυτικό πρόγραμμα του BRAMIR

	Κοινωνικές δεξιότητες	Δεξιότητες συμμετοχής στα κοινά
ΙΤΑΛΙΑ	Να ενεργοποιήσει το άτομο, ώστε να τον κάνει πρωταγωνιστή της αλληλεπίδρασης, της αλλαγής και της μάθησης.	
ΑΥΣΤΡΙΑ	Να κάνει τα άτομα αυτόνομα και να έχουν επίγνωση για τη σημασία της διαδρομής τους. Θεματικές δεξιότητες/γνώσεις ανάλογα με το πεδίο δραστηριότητας Αντιμετώπιση της αναστάτωσης / απογοήτευσης Επίγνωση της δυναμικής της ομάδας Ευελξία στην προσαρμογή σε νέες καταστάσεις καθώς η εργασία με οικογένειες μεταναστών δημιουργεί πάντα νέες προκλήσεις Ποικιλομορφία Αντίσταση στο ρατσισμό Αντίσταση στην πολιτιστική αφομοίωση Γνώσεις σχετικά με την απόδραση και τις τραυματικές εμπειρίες, πιθανή παρακολούθηση τραυματικών διαταραχών Βασικές γνώσεις θρησκείας και του Ισλάμ Βασικές γνώσεις των διαδικασιών ασύλου και των αιτήσεων για προνόμια Δεξιότητες διαπραγματεύσεως Αξιοπιστία Κριτική θεώρηση της «βοήθειας/υποστήριξης» (π.χ. το σύνδρομο του βοηθού) Εισαγωγή στη συστηματική σκέψη και δράση Ρεαλιστική αυτοαξιολόγηση Έρευνα/Οργάνωση πρόσβασης σε ευκαιρίες κρατικών και ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων Ικανότητα αποδοχής της υποστήριξης χωρίς την απώλεια της αυτεπίγνωσης	
ΚΥΠΡΟΣ	Αμεσότητα του ατόμου στη λήψη πρωτοβουλιών	
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Διάθεση για μάθηση, χιούμορ, ικανότητα για διάλογο, ικανότητα επίλυσης κρίσεων, ευθύνη για τις πράξεις του ατόμου, υπευθυνότητα, ανοιχτή στάση στις αλλαγές, ικανότητα επίλυσης κρίσεων, προσωπικό σθένος, αισιοδοξία, αναγνώριση των ορίων, υψηλά επίπεδα διαχείρισης απογοήτευσης.	Αναγνώριση των ορίων της εθελοντικής εργασίας, γνώση των σημείων επαφής μεταξύ εθελοντικής εργασίας και κέντρων επαγγελματικής συμβουλευτικής.
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	Πολιτιστική επίγνωση, ικανότητες ακρόασης, ανάθεση πόρων στους μετανάστες, παρακολούθηση και εφαρμογή, κατανόηση του ρόλου του ατόμου στην κοινωνία, του πώς μπορεί να γίνει κανείς ενεργός πολίτης/τρόπους να γίνουν τα άτομα ενεργοί πολίτες και πώς λειτουργεί το σύστημα εθελοντισμού στην Ιρλανδία.	
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	Μέθοδοι ένταξης στην κοινωνία και τον πολιτισμό της χώρας υποδοχής, Προσωπική εμπειρία (κάποιου που προέρχεται από μία άλλη χώρα) Διαπολιτισμική δεξιότητα, μια ξένη γλώσσα (αυτή που μιλάνε οι μετανάστες, γιατί αναμένεται πως στην αρχή τουλάχιστον οι μετανάστες δε θα μιλάνε τη γλώσσα της χώρας υποδοχής αλλά μια ξένη/διεθνή γλώσσα), επαγγελματικές δεξιότητες.	Δεξιότητες σχετικά με το πώς να υποστηριχθούν οι μετανάστες στο να μάθουν να αποδέχονται τις αξίες του πολιτισμού υποδοχής, Δεξιότητες σχετικά με το πώς να υποστηριχθούν οι μετανάστες για να μάθουν να συμμετέχουν σε εθελοντικές δραστηριότητες στη χώρα υποδοχής
ΤΣΕΧΙΑ	Να γνωρίζουν τα δικά τους όρια δράσης (όρια παρέμβασης), διαπολιτισμική επικοινωνία, διαφοροποίηση μεταξύ βοήθειας και συνεργασίας, ικανότητα να εκλαϊκεύουν τον ίδιο τους το λόγο, να εντοπίζουν τους βασικούς άξονες εργασίας για την ένταξη (για παράδειγμα, εάν ένας εκπαιδευόμενος γράψει λάθος μια λέξη, να μη δοθεί έμφαση σε τέτοιες λεπτομέρειες αλλά να γνωρίζει καλά τις 200 απαραίτητες λέξεις για μια βασική επικοινωνία). Μια μεγάλη πρόκληση για τους ηλικιωμένους εθελοντές είναι ότι υιοθετούν μια παιδική ή βρεφική στάση απέναντι στους μετανάστες, ιδίως όταν εργάζονται πάνω στις αξίες και τις συνήθειες της κοινωνίας. Αντίθετα, είναι πολύ σημαντικό να χτίσουν μια αμοιβαία σχέση βασισμένη στο σεβασμό και την ενδυνάμωση, στην οποία και οι δύο πλευρές μπορούν να μάθουν η μία από την άλλη.	Ένα άτομο απάντησε «Δε γνωρίζω» σε όλα εφόσον δεν ήταν ξεκάθαρο γι' αυτόν/ήν σε ποια κατηγορία μεταναστών αναφερόμαστε (αυτούς που αναζητούν άσυλο/πολίτες της ΕΕ ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου). Από εκεί και πέρα, η κατάρτιση θα πρέπει να εξατομικεύεται ανάλογα με τις ανάγκες των μεταναστών. Επίσης, είναι πολύ λεπτό το ζήτημα της κατάρτισης σε θέματα όπως δημοκρατική λήψη αποφάσεων όταν οι περισσότεροι από τους μετανάστες δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα στην Ελβετία.

Παράρτημα 2

Υποστήριξη μάθησης για ηλικιωμένους εθελοντές:

	ΙΤΑΛΙΑ	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ
Υποστήριξη μάθησης	Εγχειρίδιο Οδηγίες Ψηφιακή εργαλειοθήκη Πλατφόρμα μάθησης	Οδηγίες (ανάλογο υλικό) Φωτοτυπίες Εγχειρίδια Παραδείγματα	Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται -διαδραστικά μέσα (κοινωνικά δίκτυα, οπτικοα- κουστικές πηγές)	Πολυμέσα Αρχεία βίντεο	Εγχειρίδια Πηγές ανοιχτής μάθησης Πλατφόρμα διαδίκτυακής μάθησης	Οδηγίες Σχέδια μαθημάτων/ συνεδριών Φωτοτυπίες Ιστορίες (ανταλλαγή ιστοριών)	Δωρεάν πολυμέσα (τύπου You- tube) Ανεπίσημα διδασκικά εργαλεία Φωτοτυπίες Εκπαιδευτικό λογισμικό Οδηγίες Έντυπο υλικό Ιστορίες επιτυχίας Εγχειρίδια Μίνι-οδηγοί Φύλλα εργασίας Διδακτικά εργαλεία Εφαρμογές πληροφορικής Αρχεία βίντεο Πρακτικές ασκήσεις Παραδείγματα Μελέτες περιπτώσεων	Ραδιόφωνο Βίντεο/ τηλεοπτικά σενάρια (πρόγραμμα fide)

Παράρτημα 3

Μαθησιακή υποστήριξη για εκπαιδευτές ενηλίκων, εθελοντές διαχειριστές και εργαζόμενους υποστήριξης μεταναστών:

	ΙΤΑΛΙΑ	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ
Μαθησιακή υποστήριξη	Αρχείο PPT Πλατφόρμα διαδίκτυακής μάθησης Οδηγίες Έγγραφα Word	Βέλτιστες πρακτικές Σενάρια/ οδηγίες βήμα βήμα Εγχειρίδια Θεματικά μέσα Φωτοτυπίες με πληροφορίες Οδηγίες	Θα πρέπει να χρησιμο -ποιούνται διαδραστικά μέσα (κοινωνικά δίκτυα, οπτικοα -κουστικές πηγές)	Πολυμέσα Βίντεο	Ιστολόγια, Διαδίκτυακά σεμινάρια Ψηφιακά εκπ. προγράμματα ανοιχτής συμμετοχής (ΜΟΟС)	Παραδείγματα μελετών περιπτώσεων Οδηγίες Φωτοτυπίες Αρχεία PPT	Εκπαιδευτικό λογισμικό Διδακτικές πηγές Σύντομα βίντεο Ανεπίσημα διδακτικά εργαλεία Φωτοτυπίες Οδηγίες Πρακτικές ασκήσεις Συμβουλευτική Φύλλα εργασίας Εφαρμογές πληροφορικής Μάθηση από απόσταση	Ανοιχτές παιδαγωγικές πηγές Βίντεο

In association with

S V E B ■ Schweizerischer Verband für Weiterbildung
 Fédération suisse pour la formation continue
F S E A ■ Federazione svizzera per la formazione continua
 Swiss Federation for Adult Learning

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Erasmus+

With the support of the Erasmus+ programme of the European Union

Project Number 2016-1-DE02-KA204-003275

SPONSORED BY THE

Federal Ministry
of Education
and Research